

L'IMPACTE D'UNA ONDA

Per Rosa Serra Sala

La notícia recent a les xarxes que es volen enderrocar i eliminar els murs de ciment usats per canalitzar els rius va trucar a la porta de la meva memòria. Aleshores, vaig evocar la riuada als anys noranta, quan treballava en el centre educatiu construït davant del Passeig Fluvial de Granollers. Va ser un nou episodi d'aiguat, però no era pas per la gran quantitat de pluja recollida al nostre municipi, sinó que la riera baixava carregada, com en altres ocasions, per l'aportació que venia de molt més amunt de la nostra ciutat.

Aquell matí, els infants van estar a les seves classes, sense sortir al pati a esmorzar ni jugar. En arribar al migdia, uns van baixar al menjador i uns altres van anar a dinar a casa. Em vaig quedar dreta al costat de la finestra. Des del meu lloc veia l'aigua que baixava i xocava contra el grandíol tronc d'un arbre que havia rodolat i que estava instal·lat ben bé al davant de la meua classe, des d'on veia onejar-hi per sobre l'aigua escumosa i bruta que s'alçava espurnejant i seguia avall amb una empenta imprevisible i perillosa. L'aire s'havia omplert d'un soroll agre. Era el roncar del riu.

El seu nivell va anar augmentant durant el matí. Al migdia, el cabal era de gom a gom de la seva amplada, d'un costat a l'altre de la zona canalitzada que en limita el seu desbordament, i d'alçada fins al nivell màxim del mur, a punt de sobreixir. Aquest fet em va deixar una intensa empremta a la memòria i, ara, quan escric la crònica, el recordo. Per sort el mur va resistir, si hagués petat, l'onada hauria estat descomunal, l'edifici engolit i el desastre no el podria pas escriure, perquè jo hi era i vaig viure des de primera línia la fúria de l'aigua. Recordo el soroll, sí, i recordo també la pudor d'aigua bruta, de claveguera, sota un cel de plom.

El personal del centre va ser avisat per què retiressin els cotxes que tenien aparcats a la vorera del carrer. Estàvem en el nivell H de risc. No em

vaig moure perquè havia anat a treballar a peu. Vaig estar dreta, al meu lloc, veient aquell paisatge: un cel emboirat i l'aigua desfermada que continuava pujant de nivell; cap a les dues del migdia es va estabilitzar i molt a poc a poc, va començar a afluir. Semblava que el pitjor havia passat.

Com que la memòria no s'atura, penso en els primers anys seixanta quan, fruit d'un aiguat sense precedents, el riu va omplir tots els terrenys inundables, de banda a banda sense límits. El cabal venia de la desembocadura d'un torrent que va col·lapsar, més al nord i va rebre el patac el nostre municipi veí.

Aquella inundació va afectar les construccions que s'havien aixecat sobre la llera del riu i van ser, literalment, arrasades. Eren habitacles de materials molt precaris, fets de paper de fumar. Va ser a la nit mentre les famílies dormien. La destrucció va ser tan intensa i desventurada que va ocasionar una infinitat de morts i desapareguts que la riuada se'n va endur avall, avall..., amb les pertinences: roba, mobles, fotografies, joguines, nines de drap, parets i sostres de les barraques perdudes. Aquest fet va qüestionar l'urbanisme impulsat per la cobdícia dels uns i acceptat per la pobresa dels altres. Parlo dels anys immediatament anteriors al setanta, abans que la riera fos canalitzada i s'alcés el mur de fortes dimensions d'alçada i gruix. Aquella construcció que assenyala bé les dues ribes encara es manté ferma i ha evitat els efectes i la repetició d'altres inundacions.

Des de sempre, la zona inundable que representa l'amplada dels meandres del curs baix de la riera ha seguit el punt més baix per anar a raure i omplir terrenys, tothora fangosos, més enllà del centre urbà. No he viscut mai al costat del riu Congost i, en canvi, des de petita he vist néixer i créixer els barris que han crescut al marge esquerra, sobre la llera del riu.

A partir dels anys cinquanta s'hi havia aixecat una zona de vivendes: les cases barates i posteriorment, cap al nord el barri dels Instituts per la confluència de quatre centres educatius a tres dels quals hi he assistit com alumna i al quart hi he treballar durant dues dècades. Més amunt s'hi va

aixecar encara un nou barri: Ponent; amb una escola ben bé a tocar el mur. En aquest cas, no hi ha espai per a un carrer.

La Pavimentació de les vies urbanes d'aquesta zona va ajudar molt, perquè, quan anàvem a l'escola, s'hi havien de posar uns taulons per poder travessar el carrer Roger de Flor i entrar a l'escola amb les sabates netes. Així que, amb el riu canalitzat i els carrers endreçats, va semblar que s'havia posat ordre.

En aquest moment, un bon tram del carrer que llinda amb el mur de la Riera, el Passeig Fluvial, s'està refent, desenvolupant-hi unes directrius i orientacions ecològiques. Se'n diu la renaturalització de la zona. S'ha renovat i implementat la plantació d'arbres que aportaran més oxigen a la ciutat. L'asfalt s'ha arrencat i el ciment de sota, trencat i barrejat amb el terra original, farà que augmenti la porositat del terra i l'aigua que ja no lliscarà ràpid pel carrer, sinó que es filtrarà i nodrirà l'aquífer d'un riu modest però que rep una forta aportació d'afluents i canalitzacions del municipi dels trams anteriors al nostre que a vegades i, sobtadament, li poden fer canviar la fesomia.

No obstant, tenint present les previsions meteorològiques sobre el efectes del canvi climàtic, les riuades no pensen cedir. M'esgarrifa la idea que en algun moment es decideixi eliminar la construcció llisa i gris que ens empara d'un mal pitjor. Com diu la tradició: el foc té aturador però l'aigua, no. Desitjo que l'atenció sobre les construccions urbanes de les persones responsables sigui una mirada atenta, no a l'eliminació dels murs, sinó a preservar-ne la seva resistència i l'estanquitat.

Una conclusió de l'abast que poden prendre lesavingudes d'aigua fa pensar que un riu s'ha de conèixer i tractar amb criteris comuns que el respectin a ell com a entitat viva i també la dels territoris que rega i que l'alimenten, des del naixement fins a la desembocadura. També veig imprescindible que els plans urbanístics es replantegin les formes amb que es dissenyen pobles i ciutats, fet que preservi i millori la qualitat de vida de les persones.